

Cultura civică în România

noiembrie 2006

AGENȚIA PENTRU STRATEGII GUVERNAMENTALE
The Gallup Organization - România

Agencia pentru Strategii Guvernamentale

- ▶ **Volumul eșantionului:** 1497 persoane de 18 ani și peste
- ▶ **Tipul eșantionului:** eșantion stratificat, probabilist, bi-stadial, cu stratificare în primul stadiu
- ▶ **Criterii de stratificare:** 18 arii culturale și gradul de urbanizare a localităților (5 categorii)
- ▶ **Eșantionare:** selecție probabilistă a punctelor de eșantionare
- ▶ **Reprezentativitate:** eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă neinstituționalizată din România, cu o eroare tolerată de $\pm 2,6 \%$
- ▶ **Ancheta de teren:** octombrie - noiembrie 2006.

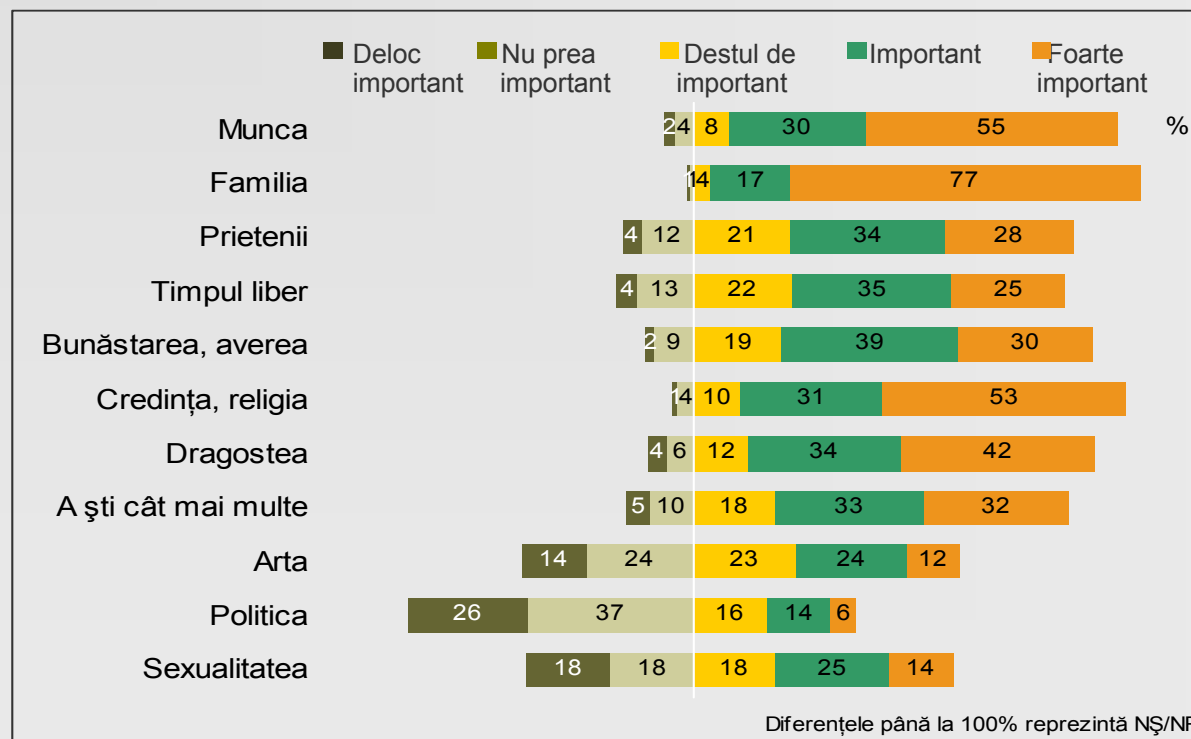

Valori împărtășite

Cultura civică în România noiembrie 2006

Există un set de valori și interese împărtășite de majoritatea respondenților și care sunt legate de nivelul individual al vieții sociale: familia, credința, munca, dragostea, bunăstarea și averea (peste 85% dintre intervieuați apreciază că acestea sunt aspecte importante ale propriei vieți).

Cât de importante sunt în viața dvs. fiecare din următoarele?

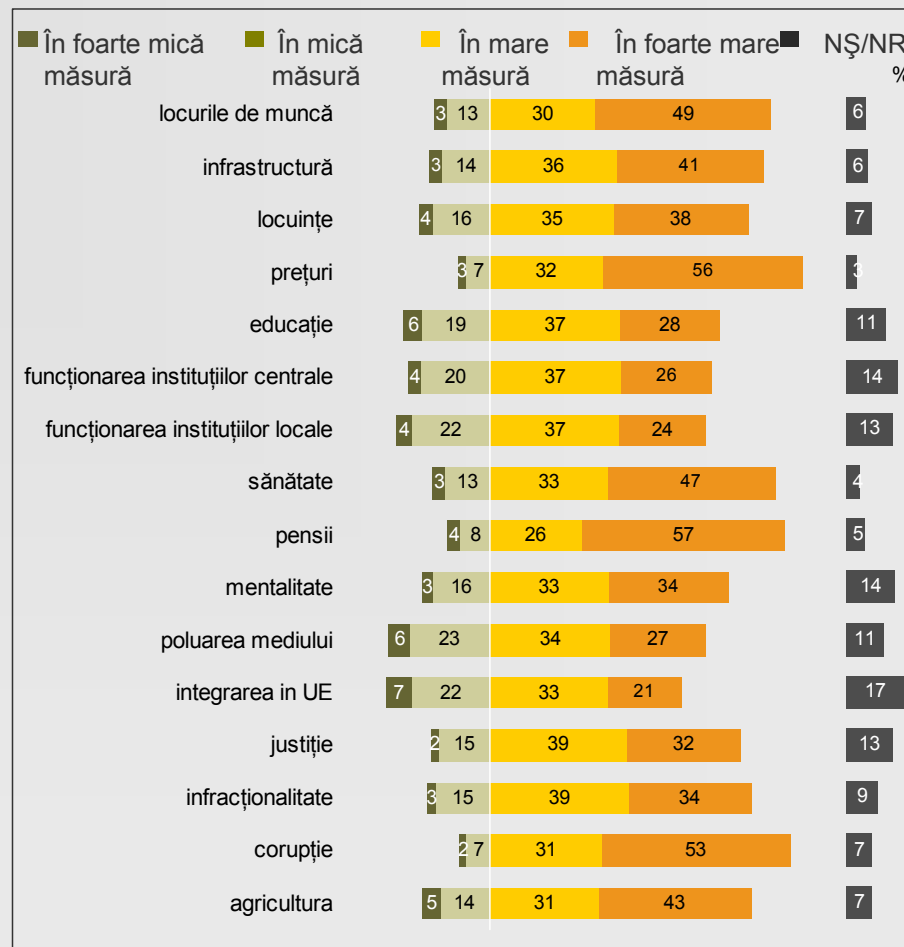

Agenția pentru Strategii Guvernamentale

Valori împărtășite

Cultura civică în România noiembrie 2006

În ce măsură credeți că problemele actuale ale României sunt legate de ...?

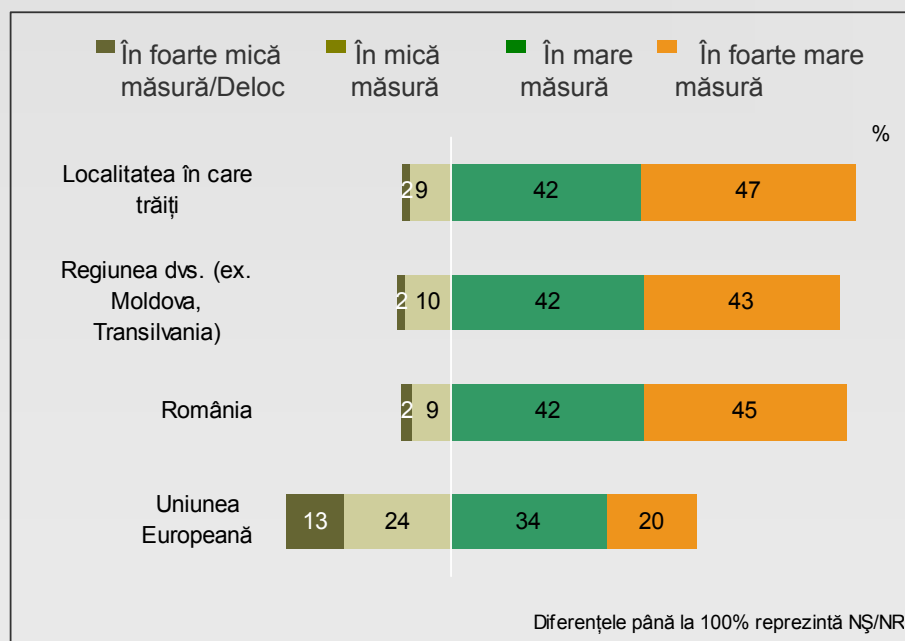
Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Comunitate

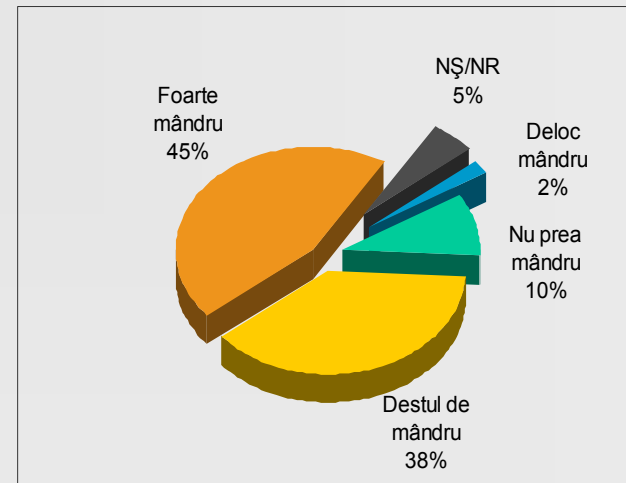
Cultura civică în România noiembrie 2006

Intervievații se simt atașați în aceeași măsură de unități teritoriale sau administrative foarte restrânse (cartier sau localitate) ca și de cele medii (județ, regiune) sau România în general. 75% dintre respondenți au răspuns că sunt atașați în mare măsură de toate aceste 5 niveluri de organizare. 37% dintre respondenți nu se simt atașați de Uniunea Europeană. Aceștia sunt în mare parte cei care consideră direcția în care merg lucrurile în țara noastră ca fiind una greșită, iar percepția asupra modului în care a evoluat propria viață este una negativă.

În ce măsură vă simțiți atașat/ă față de ...?

Cât de mândru/ă vă simțiți că sunteți cetățean român?

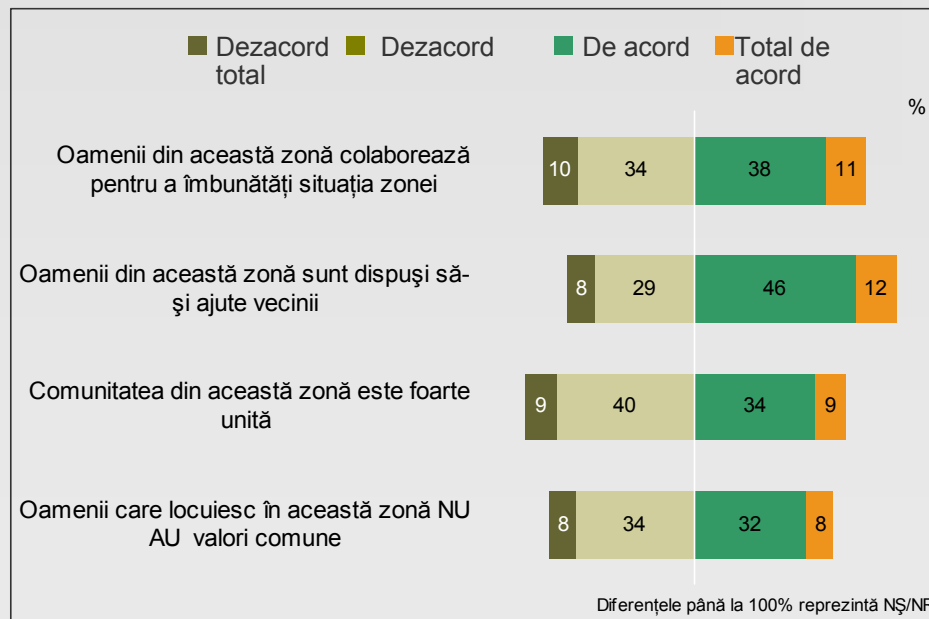

Agencia pentru Strategii Guvernamentale

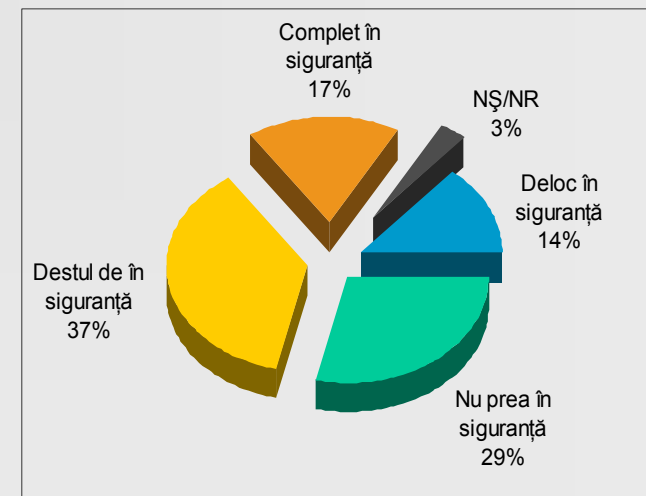
Comunitate

Coeziunea socială a locuitorilor din aceeași zonă constituie unul din factorii contextuali care contribuie la apariția comportamentelor / acțiunilor civice. Percepția intervievaților asupra propriilor comunități / zone în care locuiesc este caracterizată în general de o lipsă a cooperării. Totuși, 58% dintre respondenți apreciază că la nivelul zonei există deschidere pentru întrajutorarea vecinilor, iar 42% consideră că există colaborare între locuitori pentru îmbunătățirea zonei. 49% consideră că locuitorii din zonă nu sunt uniți, această atitudine fiind mai frecventă la locuitorii din mediul urban.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații despre zona în care locuiți?

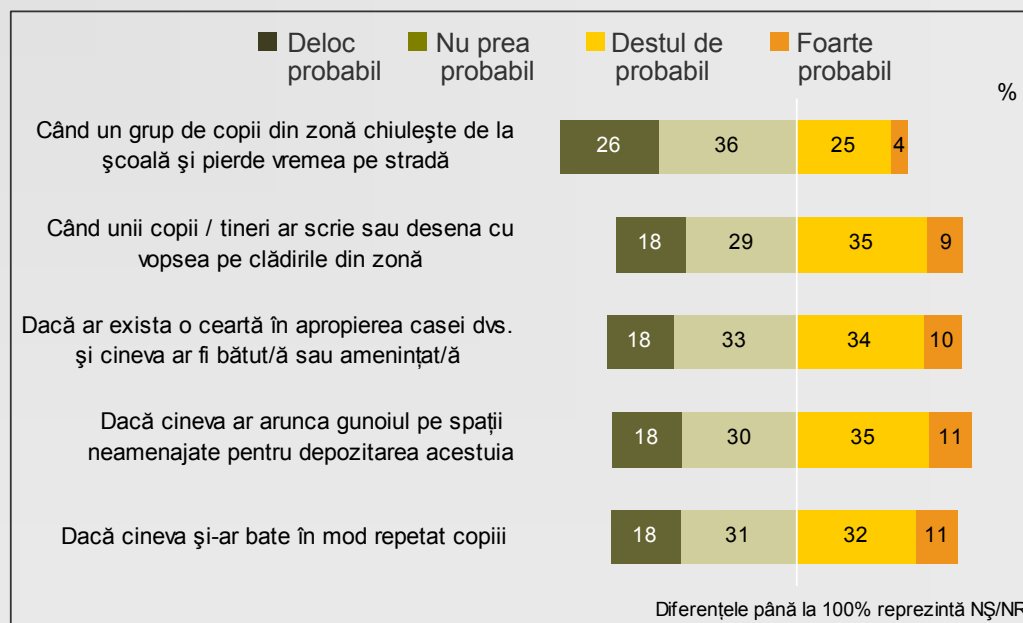

Cât de în siguranță vă simțiți când mergeți singur(ă) pe stradă noaptea, în zona în care locuiți?

Așteptările față de intervenția comunității în cazul încălcării unor norme sau pentru sancționarea unor comportamente deviate sunt împărțite aproape în mod egal între scepticism și încredere în sprijinul unui membru al comunității. Intervenția în ceea ce privește copiii altor familii este apreciată a fi mai puțin probabilă, chiar și atunci când este vorba despre agresiuni repetate asupra copiilor (49%). În condițiile unei încrederi scăzute în sprijinul comunității, participarea socială a intervievaților se concentrează mai mult în sfera acțiunilor individuale: donații la biserică (45%) sau sprijinirea directă a unor persoane nevoiașe (51%). Acțiunile cel mai puțin frecvente sunt cele de contactare a autorităților și de semnalare a problemelor ce trebuie rezolvate (16%).

Cât de probabil este ca cineva din zona în care locuiți să intervină și să facă ceva în următoarele situații ...?

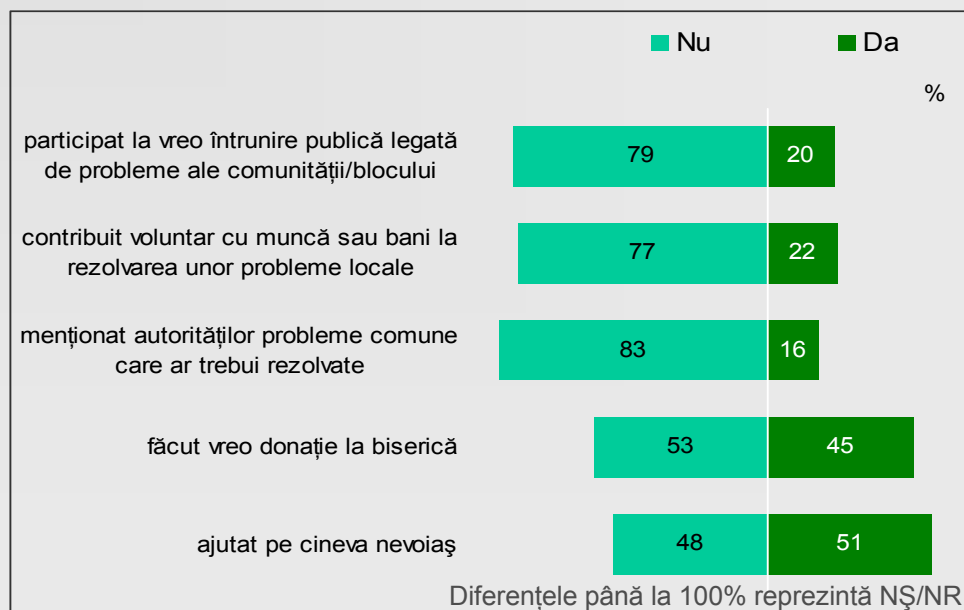
Comunitate

Cultura civică în România noiembrie 2006

În ceea ce privește participarea la întruniri publice pe teme legate de probleme ale comunității/blocului sau de participarea voluntară cu muncă sau bani la rezolvarea unor probleme locale, aceasta este menționată de doar 20, respectiv 22% dintre respondenți.

Analizând profilul acestora, se constată că sunt mai degrabă persoane active mature (între 36-65 ani), într-o mai mare măsură au participat bărbați (25% dintre bărbați și 18% dintre femei), persoane cu studii medii sau superioare și cei cu o situație financiară medie (cei care afirmă că le ajung resursele pentru un trai decent, dar nu-și permit cumpărarea unor bunuri mai scumpe).

În ultimele 12 luni ați realizat vreuna dintre următoarele activități?

Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Comunitate

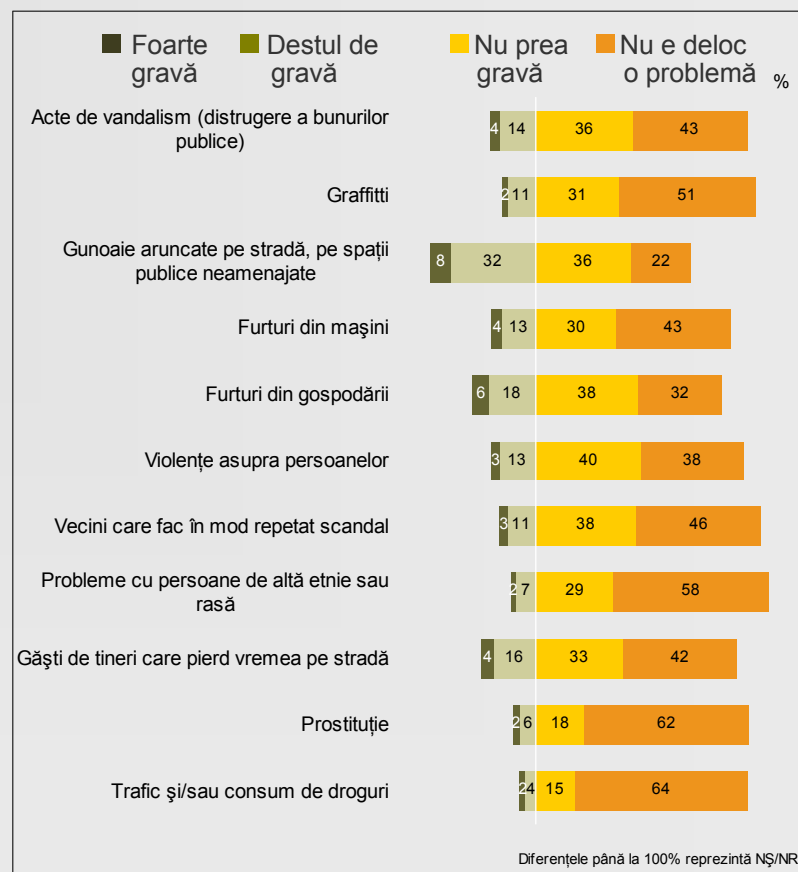
Cultura civică în România noiembrie 2006

Vă rugăm să ne spuneți cât de grave sunt în zona în care locuiți următoarele probleme ...?

Problemele cele mai importante ale zonei în care locuiesc intervievații sunt cele legate de:

- mediu (aruncarea gunoaielor pe stradă – 40%),
- nivelul infracționalității, (furturi din gospodării – 24%, acte de vandalism - 18%),
- o potențială delincvență juvenilă (găști de tineri care pierd vremea pe stradă – 20%).

De altfel, teama de a deveni victima unei infracțiuni, atât în spațiul public cât și în cel privat, este prezentă la mai mult de 40% dintre respondenți, acest fapt fiind explicabil și prin experiențele trăite de aceștia, 26% fiind în ultimele 12 luni victime ale cel puțin unei forme de agresiune.

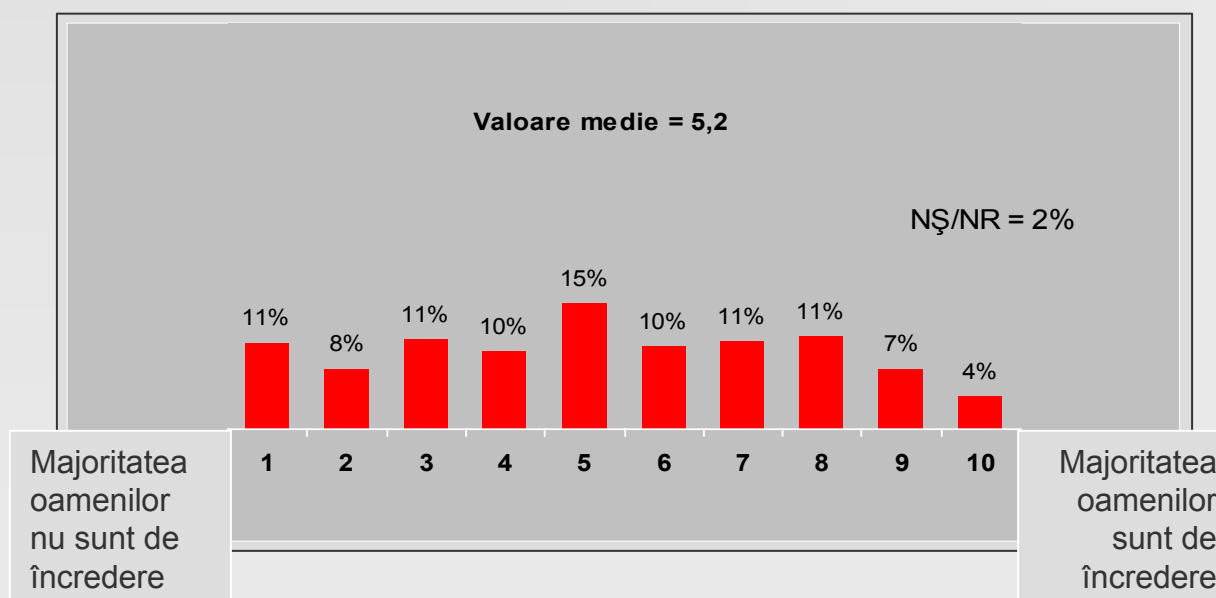
Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Capital social

Cultura civică în România noiembrie 2006

Încrederea în ceilalți este unul din factorii care determină implicarea unui membru al comunității într-o acțiune colectivă. Chiar și atunci când se referă la cercul de persoane apropiate (persoane cu care intră în contact zilnic) intervievații manifestă un nivel scăzut de încredere, o medie de 5,2 pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă neîncredere, iar 10 încredere.

Gândiți-vă dacă oamenii cu care dvs. intrați în contact sunt sau nu de încredere. Vă rugăm să indicați răspunsurile dând o notă pe această scală, unde 1 înseamnă că „Majoritatea oamenilor nu sunt de încredere”, iar 10 că „Majoritatea oamenilor sunt de încredere”.

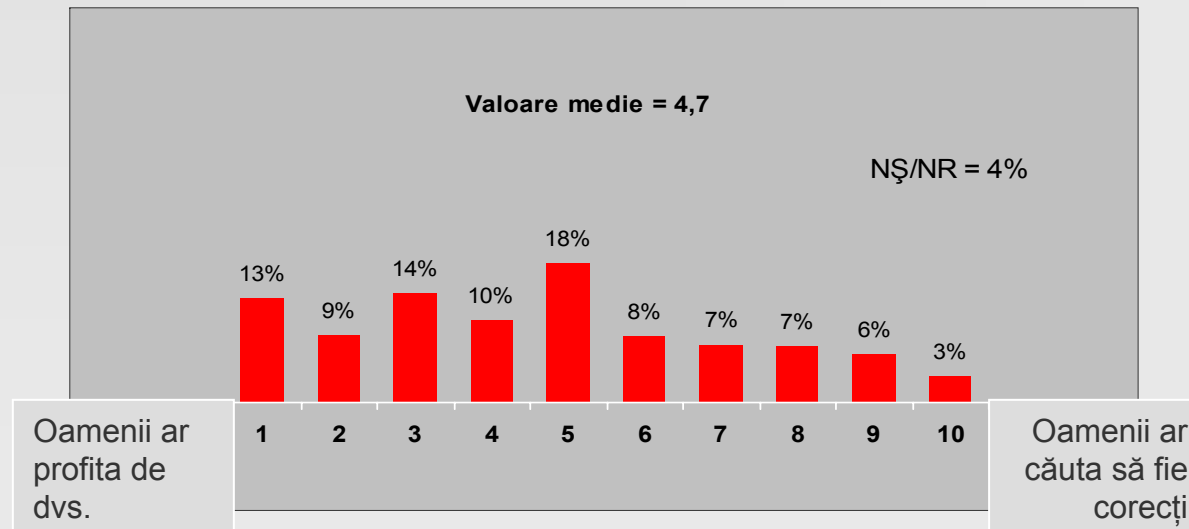
Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Capital social

Cultura civică în România noiembrie 2006

Cei mai mulți dintre respondenți apreciază că există o lipsă de corectitudine în relațiile cu cei din jur, majoritatea încercând să profite de aceștia (medie de 4,67). Individualismul este o altă trăsătură pe care intervievații o identifică la oamenii care îi înconjoară. Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă că majoritatea își urmărește propriile interese, iar 10 reprezintă afirmația că majoritatea încearcă să fie de ajutor, media răspunsurilor este de 3,85, iar 21% au notat cu 1 această afirmație.

Credeți că cei mai mulți dintre oamenii cu care aveți de-a face ar încerca să profite de dvs. dacă ar avea ocazia sau ar căuta să fie corecți? Vă rugăm să indicați răspunsurile dând o notă pe această scală, unde 1 înseamnă că „cei mai mulți oameni ar profita de dvs.”, iar 10 că „ar căuta să fie corecți”.

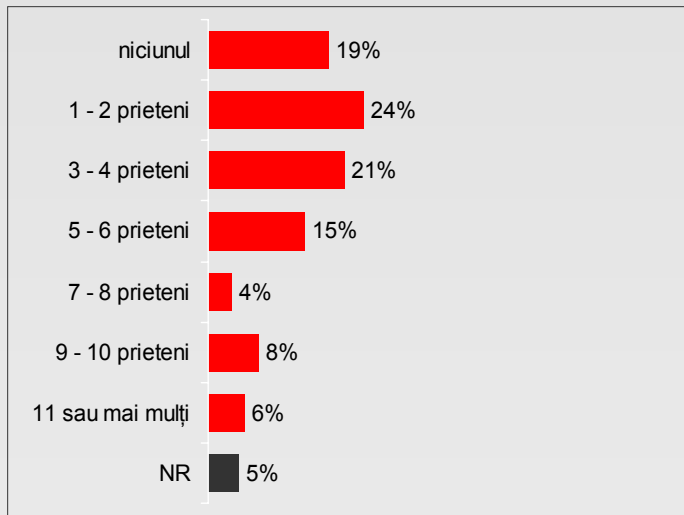

Agenția pentru Strategii Guvernamentale

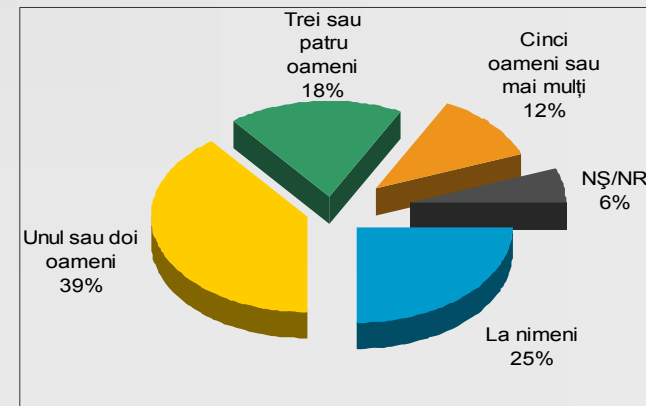
Capital social

Capitalul social, la nivel micro-social, este reprezentat de rețelele sociale din care fac parte indivizii, rețele care le asigură accesul la resurse sau diverse forme de sprijin (material, afectiv, informațional etc.). Se constată că există o pondere mare de persoane care se află în afara unor astfel de rețele sociale. Astfel, 19% dintre respondenți afirmă că nu au prieteni apropiați, 25% că nu au la cine apela pentru o situație urgentă în care ar avea nevoie de o sumă mică de bani și 38% nu au la cine apela în cazul în care s-ar confrunța cu o problemă economică gravă.

Cam câți prieteni apropiați aveți în prezent? E vorba despre oameni cu care vă vine ușor să discutați despre probleme personale sau pe care vă puteți baza în caz de nevoie?

Dacă s-ar întâmpla să aveți nevoie urgentă de o sumă mică de bani, să spunem cât să vă acoperiți cheltuielile gospodăriei necesare pentru o săptămână, la câte persoane din afara gospodăriei ați putea apela pentru a le cere acești bani?

Capital social

Cultura civică în România noiembrie 2006

Analizând caracteristicile socio-demografice ale persoanelor care sunt în afara unor rețele sociale, se constată că o dată cu creșterea vârstei, crește și ponderea celor care nu au rețele de sprijin. De asemenea, în rândul femeilor (în special cele văduve) fenomenul de izolare socială este și mai pregnant.

	Categorია de vârstă							Sexul respondentului % pe rând		
	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Total	Masculin	Feminin	Total
Persoane care nu au prieteni apropiați în prezent	4.0	9.8	14.5	13.8	18.9	38.9	100	37.2	62.8	100
Persoane care nu au la cine apela pentru o sumă mică de bani	7.2	12.3	12.8	15.0	16.8	35.8	100	40.4	59.6	100
Persoane care nu au la cine apela în cazul unei probleme economice grave	8.2	11.9	15.2	15.6	17.3	31.7	100	42.7	57.3	100

Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Capital social

Cultura civică în România noiembrie 2006

O altă trăsătură importantă a celor care nu au un capital social sunt veniturile scăzute.

Acest fapt este foarte important pentru elaborarea politicilor sociale de reducere a marginalizării sociale, deoarece este puțin probabil ca o persoană / gospodărie aflată în criză financiară să poată apela la sprijinul comunității din care face parte.

	Cum apreciați veniturile actuale ale gospodăriei dumneavoastră? % pe rând							Total	
	Nu ne ajung nici pentru strictul necesar	Ne ajung numai pentru strictul necesar	Ne ajung pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri mai scumpe	Reușim să cumpărăm și unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii	Reușim să avem tot ce ne trebuie, fără să ne restrângem de la ceva	NȘ/NR			
Persoane care nu au prieteni apropiați în prezent	59.4	29.3	8.0	1.4	0.4	1.4	100		
Persoane care nu au la cine apela pentru o sumă mică de bani	54.9	30.9	11.5	1.9	0.3	0.6	100		
Persoane care nu au la cine apela în cazul unei probleme economice grave	55.1	32.6	8.7	2.3	0.5	0.6	100		

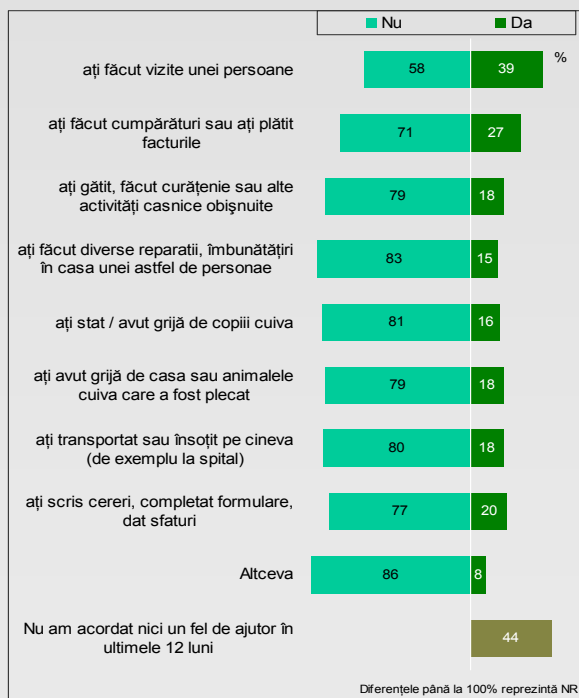
Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Asociativitate. Voluntariat. Caritate

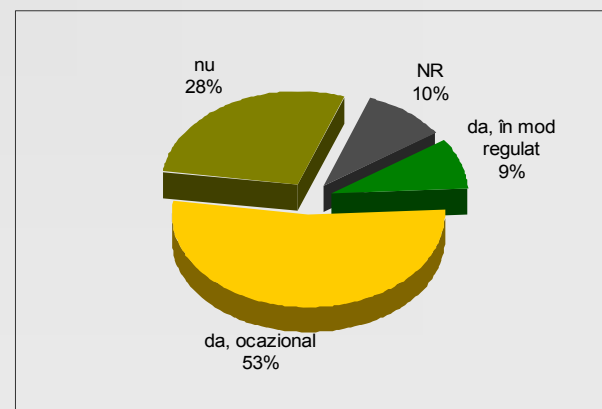
Cultura civică în România noiembrie 2006

Comportamentul de întraajutorare se manifestă, în general, în afara diverselor forme organizate, formale. În ultimele 12 luni, 56% dintre intervieuați au acordat dezinteresat o formă de ajutor unei persoane din afara gospodăriei, care nu este rudă. Cel mai des menționate sunt vizitele (39%), cumpărăturile sau plata facturilor, completarea de cereri sau oferirea de sfaturi. Din cei 56% care au oferit un astfel de ajutor, 9% fac acest lucru și în prezent, în mod regulat, iar 53% doar ocazional.

În ultimele 12 luni, ați făcut vreunul dintre următoarele lucruri, fără să fiți plătit(ă) pentru o persoană care nu vă este rudă și nu prin intermediul unei organizații?

În prezent, dvs. oferiți ajutor sau aveți grijă de anumite persoane din afara gospodăriei, fără să fiți plătit(ă) pentru asta și nu prin intermediul unei organizații (de exemplu faceți cumpărături unor vecini, vizitați persoane în vârstă etc.)?

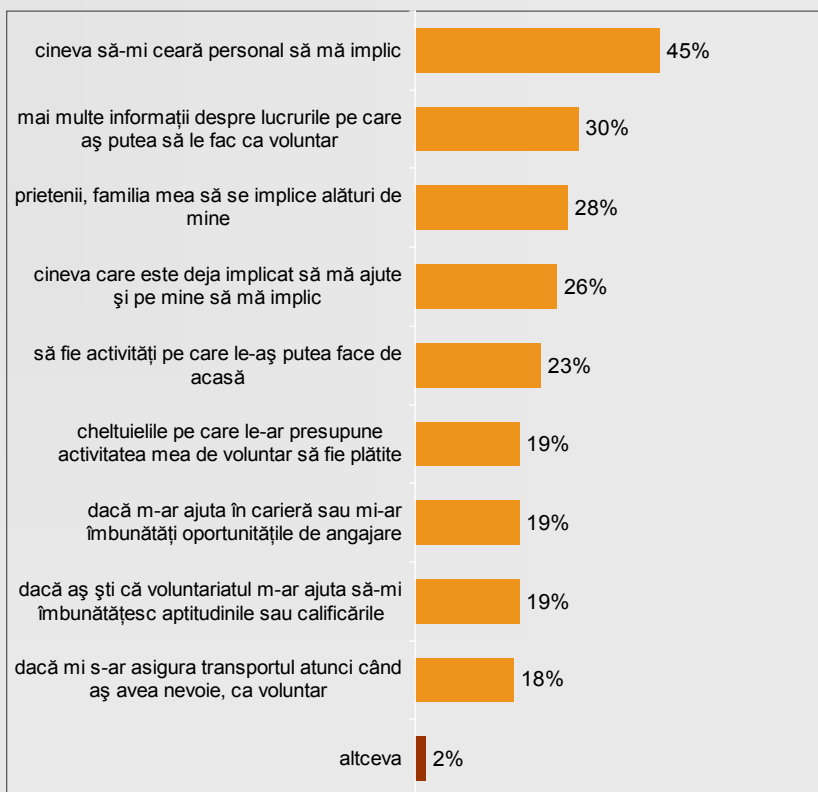
Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Asociativitate. Voluntariat. Caritate

Cultura civică în România noiembrie 2006

Motivele neimplicării sunt legate de lipsa timpului necesar (deoarece muncesc mult sau au responsabilități mari în gospodărie) sau de lipsa resurselor fizice, specifică vârstei înaintate. Pentru a avea mai mare succes în implicarea celor deschiși către voluntariat, ar fi suficient să se solicite acest lucru (45%), să se ofere informații despre oportunitățile de implicare (30%) sau de implicare a unor rețele sociale deja existente: familia și grupul de prieteni (28% respectiv 26%).

Iată câteva lucruri despre care alte persoane au spus că i-ar ajuta să se implice în sprijinirea unor grupuri sau organizații. Care dintre acestea v-ar determina să vă implicați ca voluntar /să vă implicați mai mult? (răspuns multiplu)

Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Asociativitate. Voluntariat. Caritate

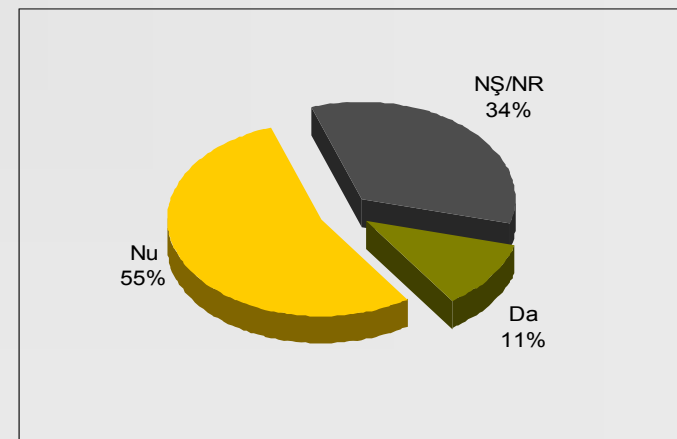
Cultura civică în România noiembrie 2006

11% dintre intervievați cunosc o organizație non-guvernamentală a cărei activitate o consideră utilă.

Organizațiile non-guvernamentale cele mai cunoscute se regăsesc în următoarele domenii:

- umanitar (**Caritas și Salvați Copiii**),
- medical (**Crucea Roșie, SMURD**),
- mediu (**Greenpeace**),
- civic (**Asociația Pro Democrația, APADOR-CH**).

Există o organizație non-guvernamentală a cărei activitate o considerați utilă?

Agenția pentru Strategii Guvernamentale

Atitudini. Comportament civic

Conceptele de „cetățean al României” și de „bun cetățean” sunt strâns legate de corectitudine, hărnicie, respectarea legilor și patriotism. Este interesant de remarcat că 27% dintre respondenți nu au putut da o definiție cetățeanului român, iar 17% nu au putut defini un bun cetățean.

Ce înseamnă pentru dvs. personal calitatea de a fi cetățean al României?

(răspuns multiplu)

Care sunt principalele trei lucruri pe care ar trebui să le facă o persoană pentru a fi considerată un bun cetățean?

(răspuns multiplu)

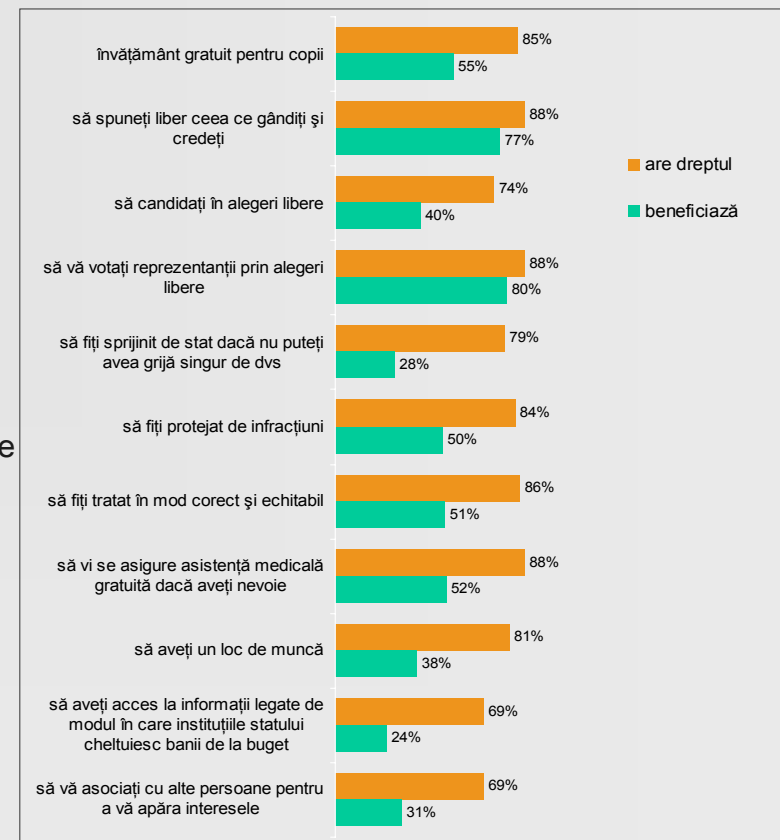
Atitudini. Comportament civic

Drepturile de care beneficiază cetățenii sunt cunoscute în diferite măsuri de către intervieuați. Astfel, drepturile cele mai cunoscute sunt dreptul la asistență medicală, libertatea de opinie și dreptul de vot (88%).

Cele mai puțin cunoscute sunt dreptul la liberă asociere și accesul la informațiile publice, mai precis informațiile cu privire la modul în care instituțiile statului cheltuiesc banii de la buget (69%).

Drepturile de care beneficiază cel mai puțin intervieuații sunt cele referitoare la accesul la informații publice (doar 24% apreciază că beneficiază de acest drept), dreptul la protecție socială (28%), dreptul de asociere (31%), dreptul la un loc de muncă (38%) și dreptul de a candida în alegeri libere (40%).

De care dintre următoarele drepturi credeți că puteți beneficia în calitate de cetățean al României și, în prezent, de care dintre acestea beneficiați ?

Participare politică

Participarea politică semnifică implicarea cetățenilor în acțiuni menite să influențeze activitățile și deciziile actorilor politici.

Rezultatele sondajului indică un nivel relativ ridicat atât la nivelul participării efective în ultimul an, cât și a disponibilității pentru participare.

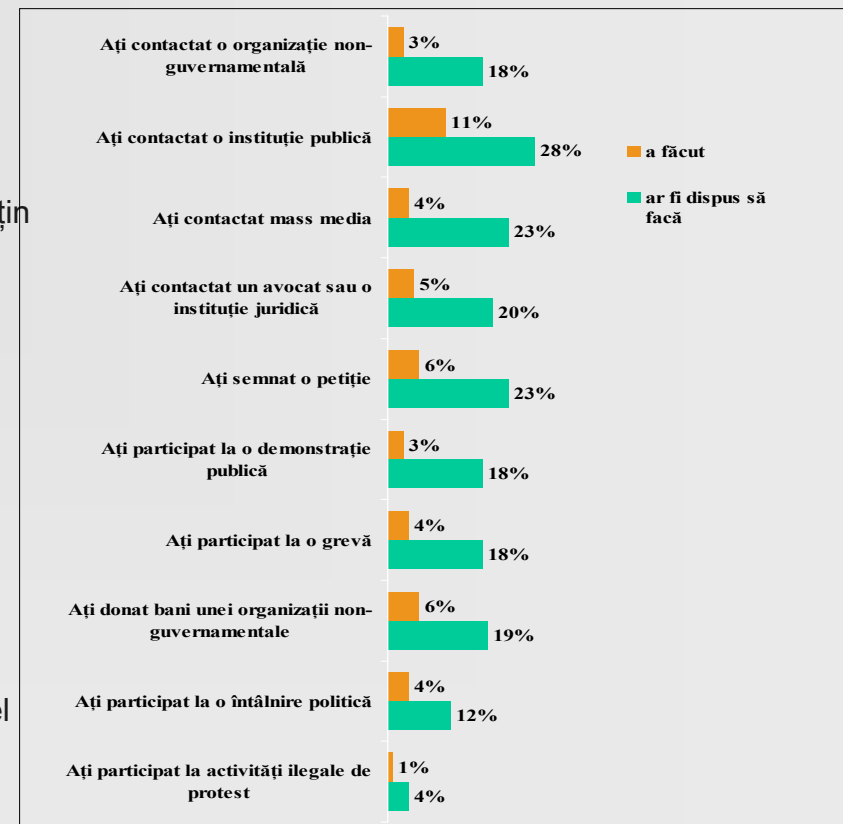
Astfel, 23% din populația adultă a realizat în ultimul an cel puțin o acțiune din cele 13 prin care a fost operaționalizată participarea politică.

Principala modalitate de acțiune la nivelul populației din România este cea a contactării unei instituții publice în scopul influențării unei anumite decizii.

În ultimele 12 luni aproximativ 10% din populație a apelat la o acțiune de protest prin semnarea unei petiții, participarea la o demonstrație, grevă sau boicotarea anumitor produse.

Disponibilitatea pentru participare la acțiuni de influențare a activităților și deciziilor actorilor politici înregistrează un nivel aproximativ dublu față de participarea politică efectivă.

În ultimii doi ani ați realizat vreuna din următoarele acțiuni pentru a influența decizii, legi sau politici care vă afectează pe dvs. și comunitatea în care trăiți...? Ați fi dispus să (mai) faceți așa ceva pentru a influența deciziile unor instituții...?

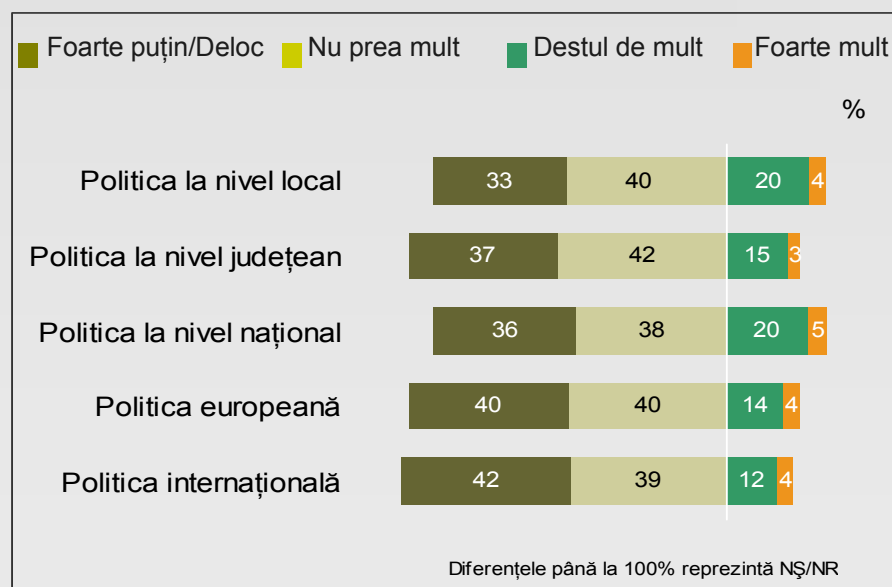

Participare politică

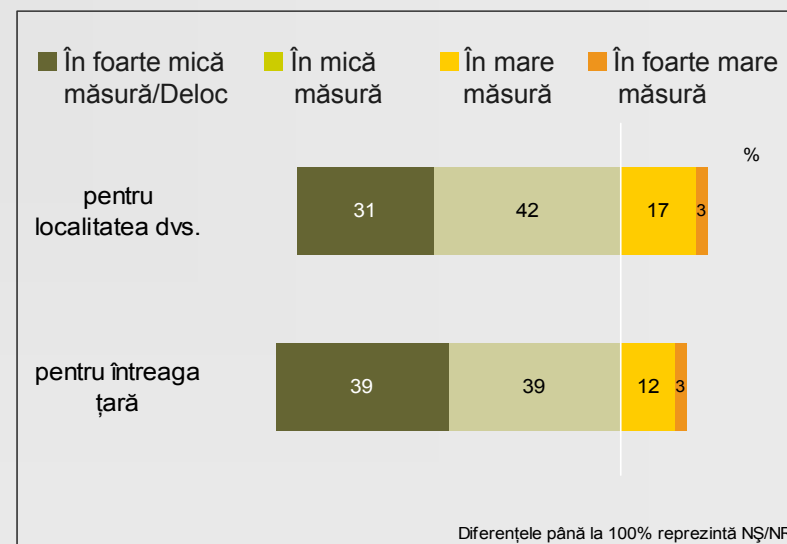
Cultura civică în România noiembrie 2006

Interesul pentru politică înregistrează valori relativ reduse, variind în funcție de tipul de politică. Oamenii sunt interesați într-o proporție mai mare de politica națională și de cea la nivel local (aproximativ 25% sunt interesați), comparativ cu politica la nivel european (18% sunt interesați). Trebuie menționată existența unei lipse acute a unui sentiment de eficacitate politică („political efficacy”): 73% nu cred că pot influența deciziile importante care se iau pentru localitatea lor, iar 78% au aceeași părere asupra deciziilor pentru întreaga țară.

Cât de interesat(ă) sunteți dvs. personal de ...?

Credeți că oameni ca dvs. pot influența hotărârile importante care se iau...?

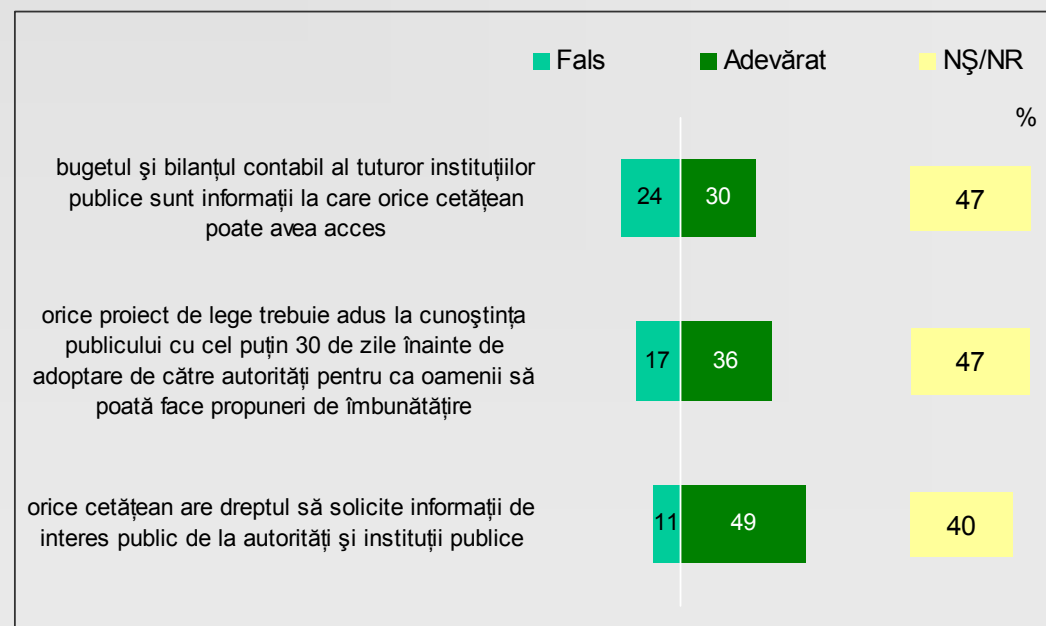
Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Participare politică

Cultura civică în România noiembrie 2006

Referitor la măsurile legislative care stimulează participarea politică a cetățenilor, prevederile lor sunt cunoscute de procente variind între 30 și 50% dintre respondenți. Astfel, deși aproximativ 50% consideră că orice cetățean are dreptul să solicite informații de interes public de la instituțiile publice, doar 30% cunosc că bugetul și bilanțul contabil al acestora sunt informații la care orice cetățean poate avea acces.

Din câte cunoașteți, este adevărat sau nu că legislația actuală din România prevede următoarele ...?

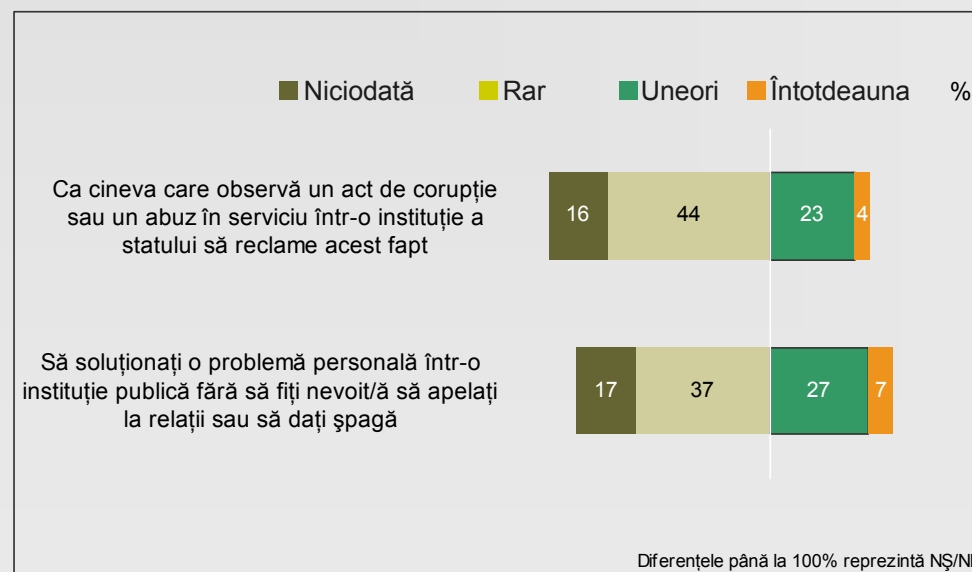
Agencia pentru Strategii Guvernamentale

Participare politică

Cultura civică în România noiembrie 2006

Totodată așteptările populației față de conduita abuzivă și corupția din instituțiile statului sunt preponderent negative: 54% nu se așteaptă să poată rezolva o problemă într-o instituție publică fără să fie nevoiți să apeleze la relații sau să dea șpagă, iar 60% nu se așteaptă ca cineva care observă un act de corupție sau un abuz într-o astfel de instituție să reclame acel fapt.

Cât de probabil credeți că este...?

Agencia pentru Strategii Guvernamentale